

TRAFICOM

Transport- och kommunikationsverket

Suomi liikkeelle -ohjelma

Programmet Finland i rörelse

Ansökan om statsunderstöd för främjande av säkerhet och fysisk aktivitet i samband med skolresor 2025

Sökandens stödmaterial

Innehåll

- ▶ Syftet med detta stödmaterial är att ge exempel och idéer till innehållet i projekt som föreslås till statsunderstödsansökan från programmet Finland i rörelse för att främja säkerhet och fysisk aktivitet på skolresor.
- ▶ Stödmaterialet innehåller följande avsnitt:
 - A. Infrastrukturåtgärder som förbättrar trafiksäkerheten
 - B. Skolornas mobilitetsplaner
- ▶ Som bakgrundsmaterial har även ett omfattande sammandrag utarbetats med goda metoder för att främja hållbar och trygg mobilitet bland barn och unga. Sammandraget har tagits fram utifrån resultaten från projekt som beviljats statsunderstöd för mobilitetsstyrning och trafiksäkerhet. Sammandraget finns endast på finska:
https://www.traficom.fi/sites/default/files/media/file/VA_hankkeet_lapset_nuoret_hyviakaytanteita_2024.pdf

Inledning

- ▶ Huvudsyftet med statsunderstödet är att förbättra säkerheten i skolornas närmiljöer och på skolvägar och att öka den hållbara och aktiva vardagsmobiliteten särskilt för barn och unga.
- ▶ Statsunderstöd kan beviljas för:
 1. infrastrukturåtgärder som förbättrar säkerheten för fotgängare och cyklister.
 2. andra åtgärder som uppmuntrar till att röra sig självständigt och tryggt samt till hållbara färdssätt (inkl. mobilitetsplaner och/eller verkställande av dem), eller
 3. projekt som kombinerar de ovan nämnda åtgärdstyperna.

Projektens innehåll:

A) Infrastrukturåtgärder som förbättrar trafiksäkerheten

Infrastrukturåtgärder som förbättrar trafiksäkerheten

Åtgärdernas omfattning

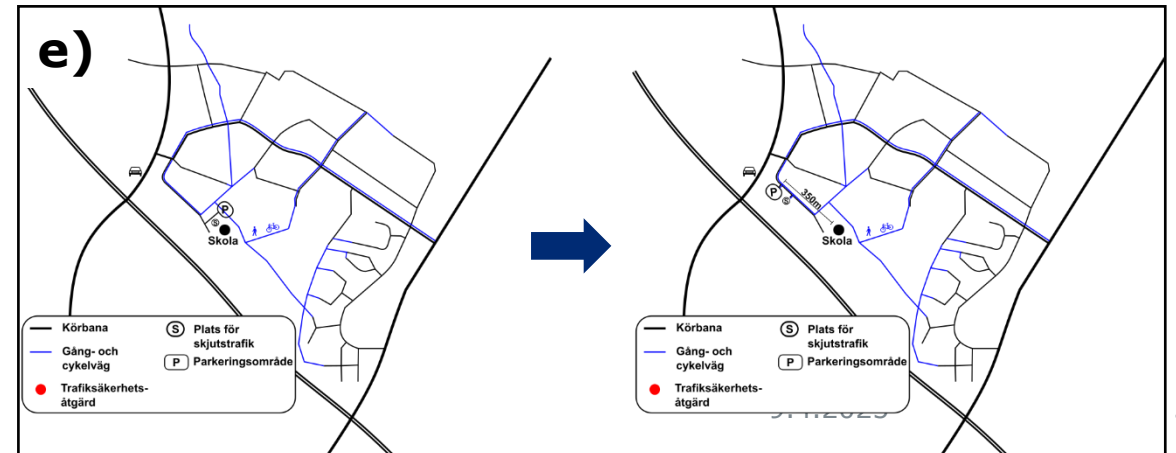
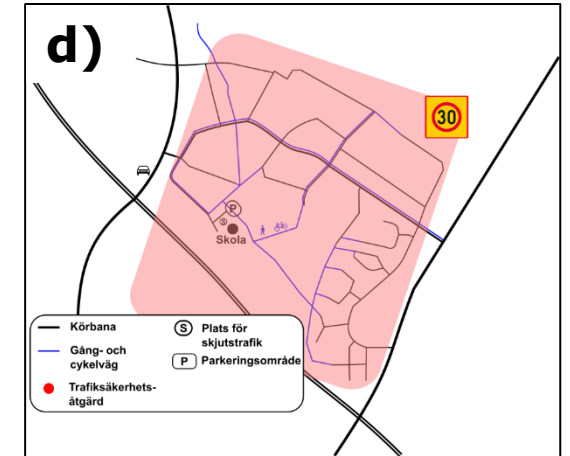
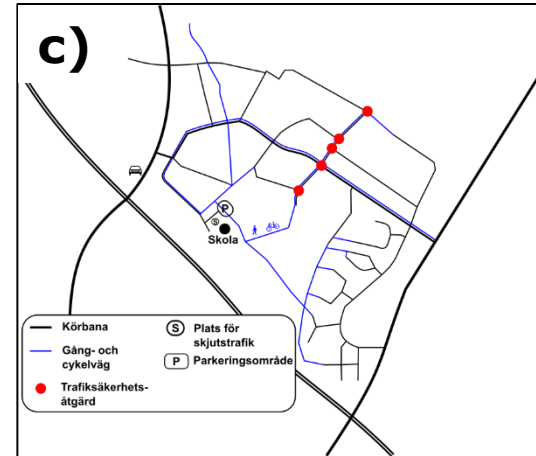
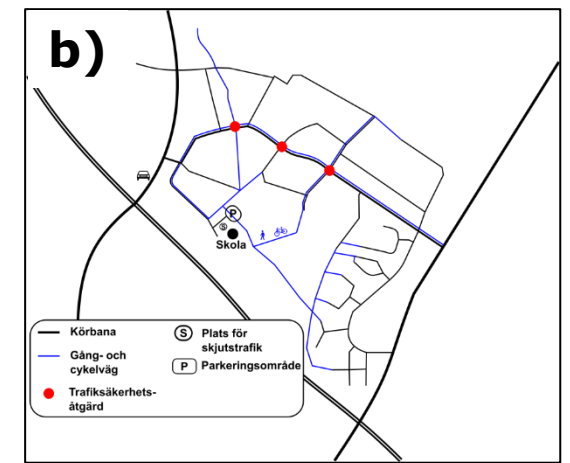
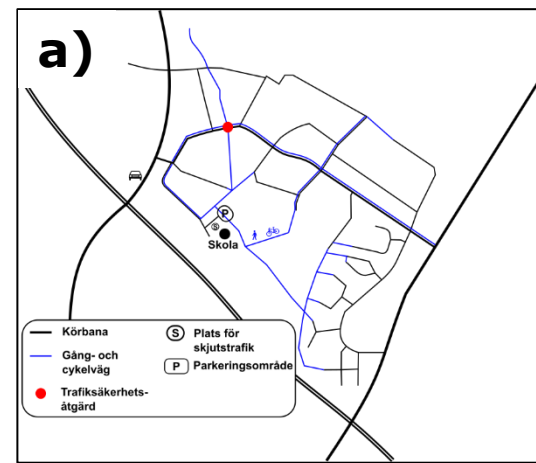
- **Föremål för de infrastrukturåtgärder som vidtas inom projektet kan vara en betydande förbättring av trafiksäkerheten, till exempel**

- Ett enskilt övergångsställe, en korsning eller ett annat objekt i skolans närmiljö
- Flera betydande objekt (t.ex. övergångsställen, korsningar) i skolans närmiljö
- Flera objekt längs en specifik skolväg (t.ex. övergångsställen, korsningar)
- Genomförande av en mer omfattande regional helhet för att lugna ner trafiken i skolans närmiljö (hastighetsnivå max 30 km/h, säkerställd med fysiska trafiksäkerhetsåtgärder eller körförbud)
- Genom ändringar i skjuttrafiken och/eller parkeringsarrangemangen i skolans närmiljö (för att förbättra säkerheten för den aktiva mobiliteten)

- **Målet är att infrastrukturåtgärderna bland annat ska**

- Förtydliga trafikmiljön
- Stöda efterföljandet av trafikregler
- Öka på mängden aktiv och trygg mobilitet
- Sänka på situationshastigheterna

- Minska motorfordonstrafiken i skolornas omgivning

Infrastrukturåtgärder som förbättrar trafiksäkerheten

- Understöd kan beviljas för åtgärder som **förbättrar trafiksäkerheten under skolresor till fots eller med cykel antingen i skolornas närmiljö eller på centrala skolvägar**
- Åtgärderna för att förbättra trafiksäkerheten ska vara **effektiva** och av **hög kvalitet**.

- ▶ Åtgärder som förbättrar trafiksäkerheten och som ses vara **effektiva** är till exempel att genomföra
 - ▶ En förbättring av säkerheten vid ett övergångsställe
 - ▶ En förbättring av säkerheten i ett korsningsområde
 - ▶ Trafiklugnande åtgärder i en regional helhet
 - ▶ Utveckling av skolornas skjutstrafik- och parkeringsarrangemang
 - ▶ Utveckling av belysningen
 - ▶ Utveckling av belysningen vid korsningar (utveckling av belysningen vid övergångsställen, underfarter och i korsningsområden)
 - ▶ Separat belysning på gång- och cykelvägar
- ▶ När det gäller **kvalitet** ska de understödsberättigade åtgärderna följa gällande nationella planeringsanvisningar
- ▶ Lösningar för **gångtrafiken** för att korsa vägen ska följa [anvisningen Planering av gång \(Trafikledsverkets anvisningar 34/2022\)](#)
- ▶ Lösningar för **cykeltrafiken** i korsningar ska följa [anvisningen Planering av cykeltrafik \(Trafikledsverkets anvisningar 18/2020\)](#)
- ▶ Åtgärderna för **trafikdirigering** ska följa gällande anvisningar för vägmärken och vägmarkeringar
 - ▶ [Användning av vägmärken på gator, Kommunförbundet 2022](#)
 - ▶ [Användning av vägmärken på landsvägar, Trafikledsverkets anvisningar 29/2023](#)
 - ▶ [Planering av vägmarkeringar, Trafikledsverkets anvisningar 30/2020](#)

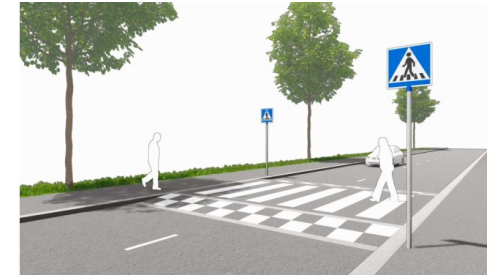
Förbättring av trafiksäkerheten vid ett övergångsställe längs skolvägen

► Särskilt effektiva åtgärder anses till exempel vara

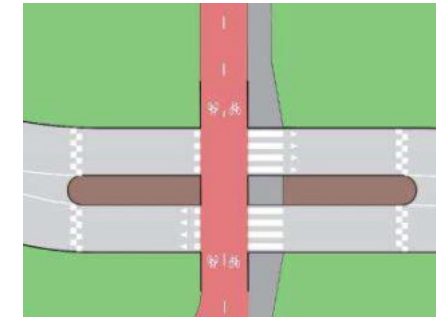
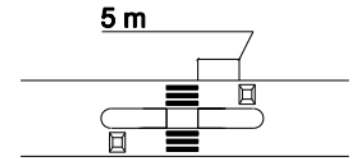
- **Övergångsställen för gång- och cykeltrafik där motorfordonstrafikens hastighet säkerställs till en låg nivå** (*hastighetssäkrat övergångsställe*) - till exempel upphöjda övergångsställen, upphöjda korsningsområden, genomgående gång- och cykelvägar, övergångsställen för cyklister, guppar/väguddar placerade på högst 15 meters avstånd från övergångsstället.
- Förbättringsåtgärd för en fortsättning på en skyddsväg/cykelväg som går över två körfält i samma riktning (s.k. giljotin) där hastighetssäkringen (en höjning eller farddämpare) för motorfordonstrafiken genomförs vid övergångsstället eller arrangemanget ändras så att skyddsvägens/cykelvägens förlängning endast korsar ett körfält i samma riktning.
- Avsmalningar på båda sidorna av ett övergångsställe så att motorfordonstrafiken inte har möjlighet att mötas vid avsmalningen.
- Förse icke trafikljusreglerade övergångsställen med trafikljus där korsande fotgängare och cyklister identifieras automatiskt.

► Måttligt effektiva åtgärder anses till exempel vara

- Förkortning av övergångssträckan genom att genomföra till exempel en refug eller en avsmalning av körbanan, antingen som tvåsidig med mötesmöjlighet för motorfordon eller en ensidig avsmalning
- Utveckling av belysningen vid övergångsstället, även med hänsyn till upptäckbarheten av fotgängare eller cyklister som närmar sig övergångsstället
- Utveckling av belysningen i underfarter

Tyynyhidaste ja keskisaareke

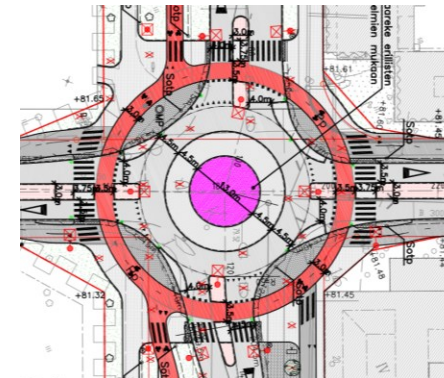
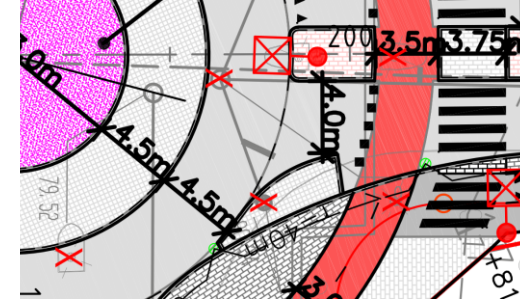
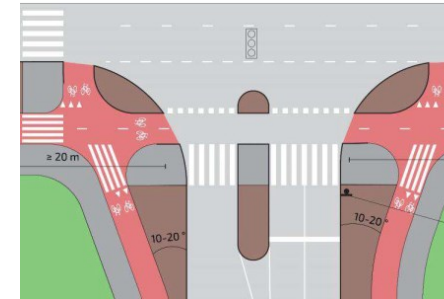
Förbättring av trafiksäkerheten i korsningsområdet längs skolvägarna eller i närheten av skolorna

► Särskilt effektiva åtgärder anses till exempel vara

- Upphöjning av korsningsområdet
- Förtätning av korsningsområdet och förtydligande av trafikarrangemangen
 - Avsmalning av körbanan i korsningsområdet, minskning av svängradierna i motorfordonstrafiken, genomförande av överkörbar stenläggning, avskiljning av gång- och cykeltrafiken i korsningsområdet, säkerställande av kontinuiteten i gång- och cykeltrafikens rutter i korsningsområdet
- Ändring av korsningslösningen så att den är säkrare med tanke på gång- och cykeltrafiken (till exempel från en korsning som inte regleras av trafikljus till en cirkulationsplats)
- Korsningens trafikljusreglering där korsande fotgängare och cyklister identifieras automatiskt.

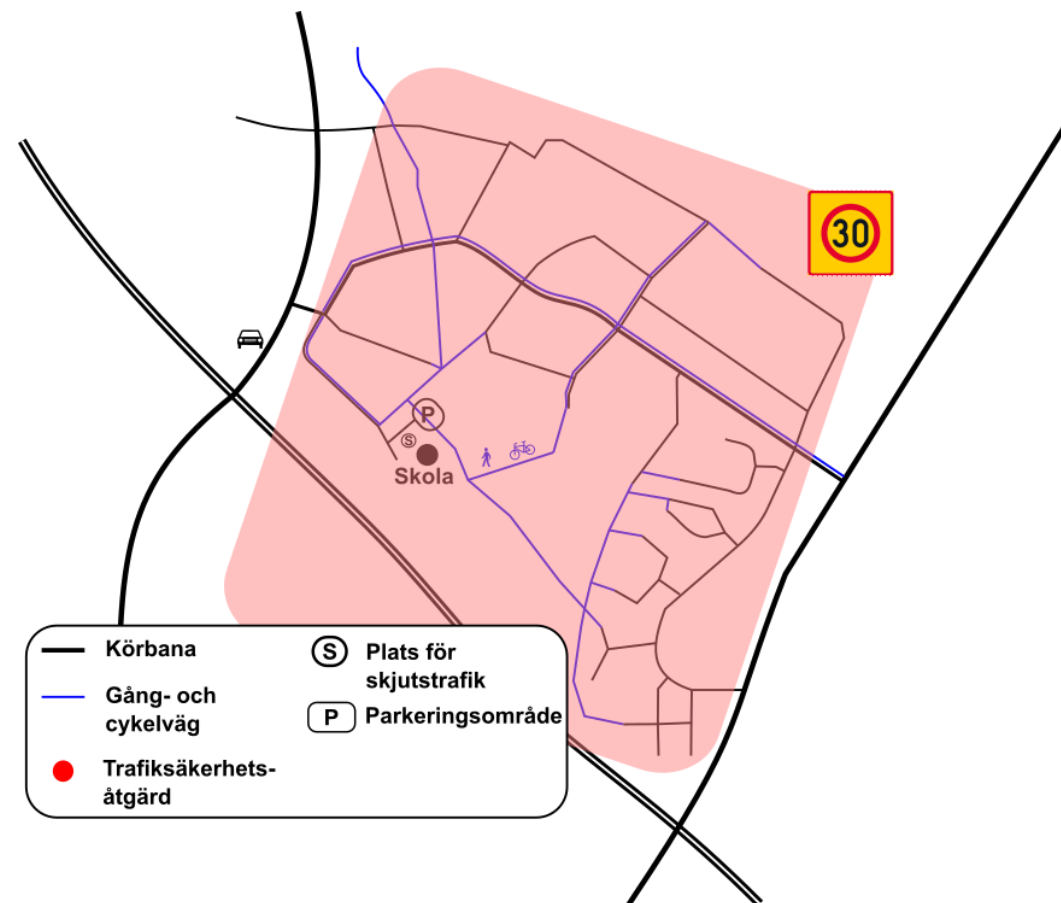
► Måttligt effektiva åtgärder anses till exempel vara

- Tydliggörande av cykelvägens förlängning i korsningsområdet med hjälp av färgad högfriktionsbeläggning / användning av färgad asfalt, i kombination med avskiljande av gång- och cykeltrafiken.
- Utveckling av belysningen vid korsningsområden, även med hänsyn till upptäckbarheten av dem som närmar sig korsningsområdet
- Väjningsplikt för motorfordonstrafik gentemot fotgängare och cyklister som rör sig längs skolvägen
- Förtydligande av gång- och cykeltrafikens trafikarrangemang med vägmarkeringar

Åtgärder för att lugna ner den regionala trafiken

- ▶ **Som särskilt effektiva åtgärder ses** större regionala helheter som sänker hastigheterna i trafiken, där trafiken i området runt skolan sänks till en nivå på högst 30 km/h. I projekt som understöds ska den låga hastighetsnivån stödas på ett trovärdigt sätt genom fysiska åtgärder inom hela det nerlugnade områdets omfattning.
- ▶ Exempel på fysiska trafiklugnande åtgärder är farthinder, upphöjda övergångsställen, avsmalningar av körbanor och sidoförskjutningar samt åtgärder för att begränsa motorfordonstrafiken osv.
- ▶ **Enbart ändringar i hastighetsbegränsningar utan fysiska lugnande åtgärder ses inte som tillräckligt effektiva och understöds därför inte.**

Utveckling av skolornas skjutstrafik- och parkeringsarrangemang

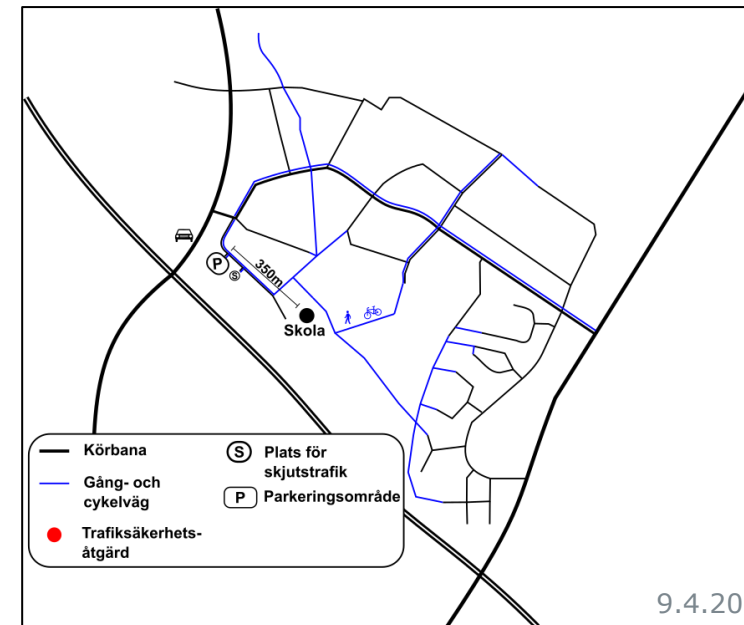
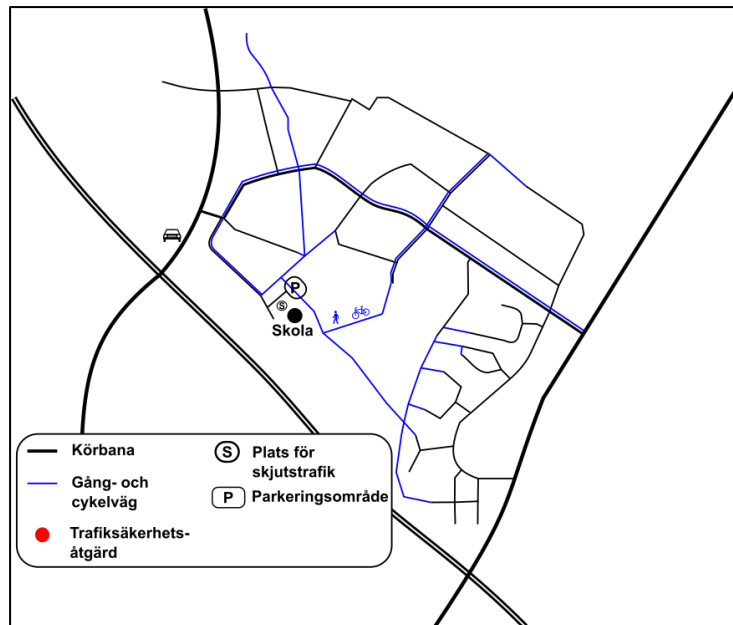
► Som särskilt effektiva åtgärder ses projekt där

- Skolans arrangemang för skjutstrafik utvecklas så att skjutstrafiken dirigeras längre bort från skolan (till exempel på 250–500 meters avstånd) och arrangemangen genomförs så att korsningar mellan skjutstrafiken och gång- eller cykeltrafiken i riktning mot skolan har minimerats.
- Utöver de fysiska arrangemangen för skjutstrafik förutsätts att vårdnadshavarna regelbundet får anvisningar om att barn som skjutsas med bil inte förs till skolans omedelbara närhet (exkl. barn med funktionsnedsättning eller andra funktionsvariationer)

► Som måttligt effektiva åtgärder ses projekt där

- Parkeringsarrangemangen i skolan utvecklas så att parkeringen av motorfordonstrafiken dirigeras till exempel till 250–500 meters avstånd längre bort från skolan, och korsningar mellan parkeringstrafiken och gång- eller cykeltrafiken i riktning mot skolan har minimerats.

I utvecklingsprojekt för skjuts- och parkeringsarrangemang vid skolobjekt kan ingå utvecklingsåtgärder för cykelparkering när de kan motiveras med att trafiksäkerheten förbättras. Övriga utvecklingsåtgärder på gårdsområdena omfattas inte av understödet. Den cykelparkering som genomförs i projektet ska uppfylla kraven i anvisningen Planering av cykeltrafik (Trafikledsverkets anvisningar 18/2020).

9.4.2025

10

Utveckling av belysningen

► Måttligt effektiva åtgärder anses vara

- Genomförande av separat belysning längs gång- och cykelvägar som fungerar som skolvägar, i de fall där ingen belysning finns överhuvudtaget eller där belysningen enbart är riktad mot den intilliggande körbanan.
- I samband med utvecklingen av belysningen bör särskild uppmärksamhet fästas vid korsningsområden, med tanke på upptäckbarheten av fotgängare och cyklister.
- Avlägsnande av brister i belysningen i underfarter genom utveckling av belysningen (med hänsyn till belysningsbehovet under både ljusa och mörka tider på dygnet)

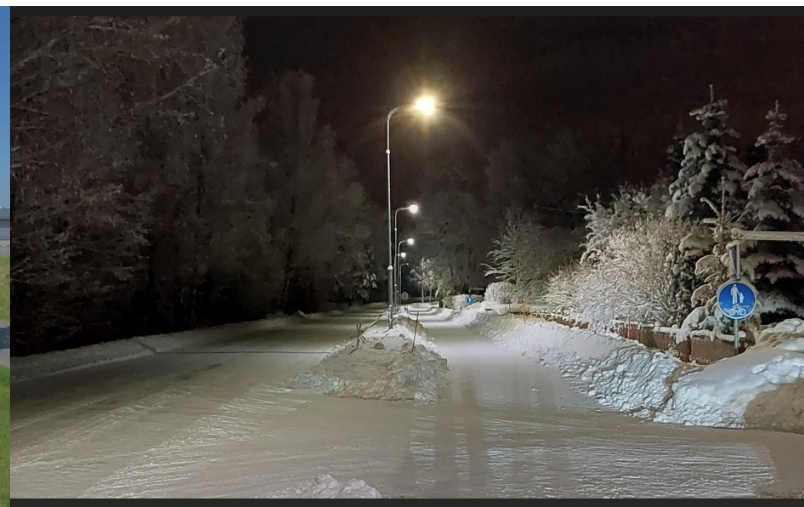
Behovet av separat belysning längs cykelvägar, eftersom belysningen på körbanan inte erbjuder tillräcklig belysning (bilder: Google maps)

Behov av att belysa underfarten även dagtid

(bild: Juha Korhonen)

Bra exempel på var körbanans lyktor har riktats mot cykelvägen för att säkerställa ändamålsenlig belysning (Bilder: Villmanstrands stad)

Kommunikation om infrastrukturåtgärder

- ▶ Det är viktigt att informera kommuninvånarna och centrala målgrupper om de infrastrukturåtgärder som vidtas i projekten så att man i stor utsträckning är medveten om utvecklingen av förhållandena för gång- och cykeltrafiken samt om kommunens investeringar. Förutseende och systematisk kommunikation minskar ofta mängden negativ respons till kommunerna när användarna är medvetna om kommande förändringar.
- ▶ Sökanden ska säkerställa att även infrastrukturåtgärder kommuniceras brett och via flera olika kommunikationskanaler.
 - ▶ Genomförandet och färdigställandet av åtgärder **förutsätter** kommunikation både till skolan i målområdet och till andra som rör sig i målområdet – syftet är att förmedla information om hur förhållandena utvecklas, särskilt till skolans elever, deras vårdnadshavare, skolans personal samt andra som regelbundet rör sig i skolans omgivning
 - ▶ Det **rekommenderas** att man även under byggtiden informerar dem som rör sig till fots eller med cykel om de förändrade trafikarrangemangen

Bedömning av ansökningar

Infrastrukturåtgärder

- ▶ De centrala bedömningskriterierna är
 - ▶ Effekterna av de åtgärder som ingår i projektet på gång- och cykeltrafikens säkerhet
 - ▶ Omfattningen av åtgärdernas verkningsområde
 - ▶ Kvalitetsnivån på infrastrukturåtgärderna ur gång- och cykeltrafikens synvinkel
 - ▶ Projektets kommunikationsåtgärder (planerat innehåll, målgrupper, kanaler och tidpunkt)
- ▶ När det gäller infrastrukturåtgärdernas effekter värdesätts de åtgärder högst i bedömningen som i störst utsträckning förbättrar säkerheten för gång- och cykeltrafiken.
 - ▶ Utgångspunkten är att de åtgärder som listats som **särskilt effektiva** på sidorna 7-11 värdesätts högst, och åtgärder som listats som **måttligt effektiva** värdesätts näst högst.

Nyttiga länkar för planering av infrastrukturåtgärder

- ▶ **Nätverket för cykelkommuner** – [stimulerande material för kommunerna \(på finska\)](#)
 - ▶ [Inkluderande infrastruktur – planering som beaktar alla användare](#)
 - ▶ [Säkra och smidiga korsningsarrangemang för gång- och cykeltrafik](#)
 - ▶ [Cykelvänliga cirkulationsplatser](#)
- ▶ **Vanda stads projekt 2024** (material på finska) – [Alakoululaisten liikkumisvalintojen taustat](#)
 - ▶ Exempel på nerlugnande av skolors näromgivning

Bilagor till ansökan gällande infrastrukturåtgärder

- ▶ Till ansökningar som innehåller utveckling av infrastrukturen ska bifogas en plan på minst **princip-/allmän utredningsplannivå**
 - ▶ Av planen och en eventuell redogörelse ska bland annat framgå planens omfattning, de planerade åtgärderna inklusive dimensioneringsuppgifter samt kopplingen till omgivande trafikarrangemang.

Projektens innehåll:

B) Skolornas mobilitetsplaner

Vadå mobilitetsplan?

- ▶ Skolans mobilitetsplan uppmuntrar till hållbar och aktiv mobilitet på skolresor samt främjar trafiksäkerheten.
- ▶ Planen ska utarbetas enligt skolans egna behov och utgångspunkter och den lämpar sig såväl för lågstadiet, högstadiet som andra stadiet.
 - ▶ I planen kan man också inkludera granskning av flera skolor
- ▶ I planen granskas bland annat dagliga mobilitetsvanor, skolans omgivning och förhållanden samt problem som rör trafiken och mobiliteten.
- ▶ Planen tjänar målen för trafikfostran och en fysiskt aktiv livsstil och den kan också komplettera skolans plan för hållbar utveckling e.d. eller t.ex. åtgärder från Skolan i rörelse eller Smart till skolan -programmen.
- ▶ Utarbetandet av planen stöder samarbetet mellan kommunens olika sektorer.

Varför utarbeta en mobilitetsplan?

- ▶ Fördelarna med en mobilitetsplan för skolan kan till exempel vara:
 - ▶ Förståelse av utvecklingsbehoven och förtydligandet av dem samt förståelse av orsakerna till val av färdssätt för skol- eller arbetsresor
 - ▶ Verktyg för att förbättra trafiksäkerheten i skolans närområde (t.ex. mindre rusning i skjutstrafiken, tydligare arrangemang, en mer fungerande strukturering av gårdssområdets funktioner)
 - ▶ Samlade metoder för att stöda barns och ungas aktiva och självständiga vardagsmobilitet
 - ▶ Elever, lärare och vårdnadshavare som är engagerade i att främja aktiva, hållbara och säkra färdssätt
 - ▶ Samarbetet utvecklas bland annat mellan skolan och kommunens tekniska sektor, trafikplanering, lokal- och idrottstjänster samt skolhälsovården.

Exempel på innehåll

- ▶ Utarbetandet av en mobilitetsplan kan indelas i huvudskeden. Bilden till höger visar exempel på arbetsskeden vars betoning och innehåll det är bra att genomföra ur skolans egna behov.
- ▶ Det är bra att reservera tillräckligt med tid för utarbetandet, och arbetet kan till exempel delas upp mellan vår- och höstterminen.
- ▶ Det är viktigt att mångsidigt delaktiggöra skolans personal, elever och deras vårdnadshavare samt möjligtvis också personer/hobbygrupper som utnyttjar skolans utrymmen på kvällarna.

1. **Mitä haluamme parantaa?**
Koulun liikenne- ja liikkumisongelmien määrittely
2. **Ketkä kuuluvat iskuryhmään?**
Vastuuhenkilöiden nimeäminen
3. **Millaiset tiet tuovat ja vievät meidän kouluun?**
Koulun liikkumistutkimus
4. **Onko alkuperäistavoite vielä voimassa?**
Tavoitteiden tarkennus
5. **Miten tavoite saavutetaan?**
Liikkumissuunnitelman laatiminen ja hyväksyminen
6. **Miten asiasta kerrotaan koulussa ja koulun ulkopuolella?**
Markkinointisuunnitelma
7. **Ryhdyimme tuumasta toimeen!**
Suunnitelman toteutus
8. **Miten Liikkumissuunnitelman toteutus onnistui?**
Suunnitelman seuranta ja jatkokehitys

Material som fokuserar på utarbetandet av mobilitetsplanen

- ▶ Anvisningen Mobilitetsplan för vår skola (HRT) (på finska):
https://www.hsl.fi/sites/default/files/uploads/hsl_m_eidan_koulun_liikkumissuunnitelma_1.pdf
- ▶ Handbok för skolans mobilitetsplan, högstadiet och andra stadiet (HRT) (på finska):
https://www.hsl.fi/sites/default/files/uploads/opas_koulun_liikkumissuunnitelmaan_ylakoulu_toinen_aste.pdf
- ▶ Anvisningar och arbetsunderlag för skolans mobilitetsplan (KM 2012) (på finska):
<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/78070>

Idéer för innehållet i mobilitetsplanen

- ▶ Det är bra att inkludera många olika typer av metoder i planen, allt från kampanjer till kartläggning och utveckling av förhållanden. Det är också viktigt att delaktiggöra olika aktörer mångsidigt.
- ▶ Idéer till metoder för att göra upp en plan och till åtgärder som kan inkluderas i planen kan fås från materialet [Hyviä käytäntöjä lasten ja nuorten kestävän ja turvallisen liikkumisen edistämiseen](#).
 - ▶ Materialet innehåller exempel på praxis, kampanjer, evenemang, lösningar för nya typer av infrastruktur som man genomfört och testat i kommunerna i anslutning till trafikfostran, främjande av gång och cykling samt metoder för trafikforskning.
- ▶ Idéer och material som kan användas hittas också från Smart till skolan –programmets materialbank: <https://fiksustikouluun.fi/materiaalit/>

Trafikskyddets material för trafikfostran och trafiksäkerhetsarbete

- ▶ Material som fokuserar på åtgärder inom trafikfostran:
 - ▶ Undervisningsmaterial för olika undervisningsstadier (på finska): <https://www.liikenneturva.fi/opetusmateriaalit/>
 - ▶ Allmänt om trafikfostran (på finska): <https://www.liikenneturva.fi/liikenteessa/liikennekasvatus/>
 - ▶ Årsklockor för trafikfostran (på finska): <https://www.liikenneturva.fi/opetusmateriaalit/liikennekasvatuksen-vuosikello/#b9363bdd>
- ▶ Granskning av skolans trafikmiljö och skolvägars säkerhet: <https://www.liikenneturva.fi/opetusmateriaalit/koulureitin-vaaranpaikkakartoitus/#2d73ae1e>